

Daphne Sheldrick

Mijn liefde voor Afrika

Voorwoord

De dag was goed begonnen. Mijn vriend en ik waren in het Tsavo National Park, tussen de wirwar van vegetatie en de wilde kuddes door waren we op zoek naar Eleanor. Ik wilde mijn meest geliefde ouderloze olifant heel graag terugzien. Er was geen twijfel mogelijk: gedurende mijn jarenlange betrokkenheid bij olifanten had Eleanor me het meest geleerd over haar soortgenoten. Samen hadden we veel fijne en ellendige dingen beleefd. Zij was mijn oude vriendin.

Ze was niet gemakkelijk te vinden, want Tsavo is ruim twintigduizend vierkante kilometer groot. We waren nu naar haar op zoek in het gebied waar ze de vorige dag nog was gezien. In het verleden, als ik dacht dat Eleanor misschien deel uitmaakte van een wilde kudde, kon ik vaak gewoon haar naam roepen en dan liep ze rustig bij haar kudde vandaan naar me toe. We hadden veel tedere momenten gedeeld: dan sloeg ze haar enorme slurf voorzichtig om mijn hals zodat ik de haartjes voelde prikken en tilde ze ter begroeting één enorme poot op zodat ik die kon omhelzen.

Ik kende Eleanor al sinds ze op tweejarige leeftijd wees was geworden – nu was ze in de veertig, bijna even oud als Jill, mijn oudste dochter – en we hadden een bijzondere band van vriendschap en vertrouwen die zelfs na haar terugkeer naar de wildernis was blijven bestaan.

Eindelijk zagen we een wilde kudde, in het juiste gebied. Van een af-

stand was het altijd moeilijk om Eleanor tussen andere volwassen dieren te herkennen. Trouwens, dat had ik nooit hoeven doen omdat ik zeker wist dat ze naar mij toe zou komen. In tegenstelling tot de andere wilde olifanten in Tsavo, die geen enkele reden hadden om mensen aardig te vinden of te vertrouwen, kwam Eleanor als ik haar riep altijd naar me toe om me te begroeten, gewoon ter wille van onze oude vriendschap. Ik heb veel geleerd over het geheugen van olifanten en weet dat olifanten vrijwel dezelfde emoties ervaren als wij – het kan immers niet ontkend worden dat het begroeten van een oude vriend je een goed gevoel geeft, het gevoel dat iemand je nodig heeft.

Bij een modderige poel stond een grote vrouwtjesolifanten te drinken, haar familie liep al weg tussen de struiken. Vanuit de verte leek ze niet erg op Eleanor; deze olifant was wel groot, maar ze was meer gedrongen. Dat zei ik ook tegen mijn vriend.

‘Wat jammer,’ zei hij. ‘Ik had zo gehoopt dat ik haar zou zien!’

‘Ik zal haar roepen,’ zei ik, ‘en als het Eleanor is, reageert ze wel.’

Dat deed ze. De olifant keek naar me, met iets opgetrokken oren, nieuwsgierig. Ze verliet de poel en liep recht op ons af.

‘Hallo, Eleanor,’ zei ik. ‘Je bent aangekomen.’

Ik keek haar aan en zag dat haar ogen vreemd genoeg licht geelbruin waren. Ik meende me te herinneren dat Eleanors ogen donkerder waren, maar stond er niet verder bij stil. Dit móést Eleanor zijn. Zo gedroegen wilde olifanten in Tsavo zich gewoon niet, ze kwamen niet zo vol vertrouwen naar mensen toe. De kuddes in Tsavo waren instinctief wantrouwig, door de meedogenloze slachting door stropers in de jaren zeventig, tachtig en begin jaren negentig.

‘Ja,’ zei ik tegen mijn vriend. ‘Dit is Eleanor.’

Ik stak mijn hand op, raakte haar wangen aan, voelde aan het koele ivoor van haar slag tanden en streelde haar ter begroeting onder haar kin. Ze had een vriendelijke blik in haar ogen met de lange wimpers; ze begroette me.

‘Wat is ze mooi,’ mompelde mijn vriend. ‘Ga eens naast haar staan, dan maak ik een foto.’

Ik ging naast een van haar enorme voorpoten staan en stak mijn hand uit om haar achter haar oor te aaien, iets wat ik bij Eleanor altijd graag had gedaan. De achterkant van een olifantenoer is zacht en glad als zijde en altijd heerlijk koel.

Ik was absoluut niet voorbereid op wat er daarna gebeurde.

De olifant zette een stap naar achteren, zwaaide met haar enorme kop, tilde me met haar slurf op en smiet me als een stuk gewichtloos wrakhout door de lucht. Dat deed ze met zo'n kracht dat ik een meter of twintig verderop tegen een groot rotsblok klapte. Ik wist meteen dat mijn rechterbeen was verbrijzeld, want toen ik probeerde rechtop te gaan zitten, hoorde en voelde ik de botten kraken. Ik zag ook dat een open wond in mijn bovenbeen heel erg bloedde. Vreemd genoeg voelde ik geen pijn, nog niet in elk geval.

Mijn vriend begon te schreeuwen. De olifant – ik wist nu zeker dat het Eleanor niet was – liep snel naar me toe en torende hoog boven mijn gewonde lichaam uit, terwijl ik me voorbereidde op het einde. Ik sloot mijn ogen en begon te bidden. Ik had heel veel om dankbaar voor te zijn, maar ik wilde deze wereld nog niet verlaten. Ik raakte in paniek, er tolden allerlei gedachten door mijn hoofd. Maar opeens was het doodstil, alsof de wereld gewoon was opgehouden rond te draaien, en toen ik mijn ogen opende, voelde ik dat de olifant heel zacht haar slag tanden tussen mijn benen en de rotsen duwde. Ik realiseerde me dat deze olifant me niet wilde doden, maar me wilde optillen, me in feite aanmoedigde om op te staan. Ik dacht: zo reageren ze op hun jongen.

Maar als ze me nu zou optillen, zou dat rampzalig zijn voor mijn gewonde lichaam.

'Nee!' riep ik en ik sloeg tegen het uiteinde van de vochtige slurf vlak bij mijn gezicht.

Ze keek op me neer, met haar oren gespreid in de vorm van Afrika en een vriendelijke en bezorgde blik in haar ogen. Daarna tilde ze een poot op en begon me voorzichtig helemaal te onderzoeken, waarbij ze me amper aanraakte. Haar grote oren stonden in een rechte hoek van haar grote kop af terwijl zij peinzend op me neerkeek en ik daar hulpeloos

lag, slechts een paar centimeter van de punt van haar twee lange, scherpe slagstanden. Op dat moment wist ik zeker dat ze niet van plan was me te doden; olifanten zetten hun poten namelijk heel voorzichtig neer en vertrappen hun slachtoffers normaal gesproken niet. Wanneer ze willen doden, knielen ze en gebruiken ze de bovenkant van hun slurf en voorhoofd.

Op dat moment – met een verrassende helderheid van geest die ik me nog altijd kan herinneren – realiseerde ik me dat ik, als ik dit overleefde, mijn schuld aan de natuur en aan alle dieren die mijn leven zo hadden verrijkt zou moeten terugbetalen. Want ook al kon ik de gebroken botten in mijn gewonde lichaam voelen, ook al trokken er felle pijnscheuten door me heen en ook al was me dit aangedaan door een van mijn geliefde dieren, toch wist ik dat het mijn plicht was mijn grondige kennis van de wilde dieren van Afrika door te geven en mijn gevoel dat ik in Kenia thuishoorde.

Ik dacht: als ik dit overleef, ga ik het opschrijven, dat zal mijn nalatenschap zijn. Ik zal alles opschrijven wat ik heb geleerd tijdens mijn pogingen een bijdrage te leveren aan het beheer, de instandhouding en de bescherming van de wilde dieren in dit wonderbaarlijke land.

Het was net alsof de olifant mijn gedachten had gehoord. Even hing er een gespannen stilte waarin ze nog een keer naar me keek en toen langzaam wegliep. Min of meer wanhopig vond mijn vriend de weg terug naar onze chauffeur om hulp te halen.

Nadat ik urenlang de vreselijkste pijnen had geleden en op dat rotsblok had gelegen, werd ik gered door de Flying Doctors. Maar toen was mijn beproeving nog niet voorbij. Er stond me nog veel te wachten: eindeloze operaties, heftige ontstekingen, bottransplantaties en een langdurige revalidatieperiode, waarin het me maanden kostte om opnieuw te leren lopen. Maar ik leefde nog én ik was nog steeds hier, in Afrika. Ik had het overleefd, dankzij het bijzondere vermogen van olifanten om bijzonder ingewikkelde boodschappen aan elkaar door te geven, boodschappen die vaak tegen hun instinct ingaan. Want we hebben ontdekt dat Eleanor en Catherine – zoals we mijn wilde aanvalster later noem-

den – elkaar kenden en dat Eleanor haar op de een of andere manier had verteld dat ik een vriendin ben.

Wat mijn openbaring betreft – het besef dat ik over mijn leven en mijn werk moest schrijven – dit is het dan, jaren later. Dit is het verhaal over mijn voorouders, kolonisten; over mijn jeugd op de boerderij van mijn ouders; over safari's en nachten onder de sterrenhemel; over mijn soulmate David, mijn dochters Jill en Angela; de beginperiode van ons olifantenweeshuis; mijn leven – alles doorspekt met fascinerende verhalen over de vele verschillende dieren die mijn leven ongelooflijk hebben verrijkt, dieren die ik heb grootgebracht, waarvan ik hield en waarvoor ik een surrogaatmoeder ben geweest.

Mijn verhaal begint tegen de majestueuze achtergrond van Afrika, de geboorteplaats van de mensheid.

1

Kolonisten

‘Wat we zijn is Gods cadeau aan ons; wat we worden is ons cadeau aan God.’

Anoniem

Eigenlijk was het heel toevallig dat mijn voorouders zich in Kenia vestigden.

Begin 1900 leidde mijn oudoom Will een relatief welvarend leven in de Oost-Kaap van Zuid-Afrika. Zijn familie – mijn overgrootmoeder was Wills zus – had rond 1820 het platteland van Schotland verruild voor Afrika. Will was een bijzonder handige en slimme man; hij werkte keihard onder verschillende omstandigheden, bewerkte het land, bracht kinderen groot en hielp de mensen om hem heen de gevolgen van de Boerenoorlogen te overleven. Hij was praatgraag en charismatisch, had pretogen, was een verwoed jager op groot wild en kon zich af en toe een ticket op een van de eerste stoomboten naar Kenia permitteren om zijn verlangen naar dat land en de dieren daar te bevredigen. Door de enorme overvloed aan wilde dieren en door de glooiende grasvlaktes – de voorraadschuur van het leven – was Kenia het land waar zijn hart zich leek te verheffen, waar hij totaal veranderde.

Tijdens een van deze jachtexpedities, in het voorjaar van 1907, raakte

Will bevriend met Sir Charles Eliot, gouverneur van de vrij nieuwe Britse kolonie Kenia. De twee mannen voelden zich tot elkaar aangetrokken: Will, een echte pionier, was een man die dingen voor elkaar kreeg en Eliot, een echte politicus, was een man die andere mannen in staat stelde dingen voor elkaar te krijgen. Op een ochtend in de wildernis deed Eliot mijn oudoom een intrigerend aanbod: wanneer hij twintig gezinnen kon overhalen naar Kenia te gaan, zou de regering hun gratis land ter beschikking stellen waarop ze zich konden vestigen. Die week had Eliot van de autoriteiten in het moederland opdracht gekregen de ontwikkeling van de kolonie te versnellen, op te schieten met de uitbreiding van de enkele spoorbaan buiten Nairobi en er blanke kolonisten naartoe te halen om de handel te bevorderen en de inkomsten voor de spoorwegen te verhogen. De Britse regering had er tot dan toe vijf miljoen pond ingestoken en ze wilde daar wel iets voor terug, liever vandaag dan morgen.

Kenia was eigenlijk niet de echte reden voor de Britse betrokkenheid bij Oost-Afrika, maar Oeganda en de oorsprong van de Nijl. De regering wilde voorkomen dat de Duitsers of de Fransen de toegang tot het Suezkanaal in gevaar brachten, want dit was de Britse handelsroute naar India, het juweel in de kroon van het Britse Rijk. De aanleg van de spoorweg was een enorme onderneming en hiervoor zijn duizenden Sikh-arbeiders vanuit Brits India naar Afrika gestuurd. De spoorlijn vanaf de havenstad Mombassa kronkelde door de verschillende woongebieden van Kenia en door ondoordringbare, met struikgewas begroeide gebieden naar de open grasvlaktes, ooit de beste weidegronden van de oorspronkelijke bewoners, de Masai. Ooit waren zij de heersende stam, maar eind twintigste eeuw is dit volk door een pokkenepidemie gedecimeerd.

Oudoom Will was zo verliefd op de Keniaanse wildernis en zo gefascineerd door het idee dat hij echt in dit verbijsterende land zou kunnen wonen, dat hij zijn reis afbrak om naar huis te gaan en de gezinnen waar Eliot om had gevraagd te rekruteren. Hij hoefde niet ver te zoeken, want deze tak van mijn familie was bijzonder vruchtbaar. Zelf had hij zeven-

tien kinderen bij zijn drie vrouwen, en zij hadden op hun beurt ook veel kinderen. Enthousiast en bezielde door deze kans haalde hij enkele naaste familieleden over om mee te gaan. Daarna wendde hij zich tot zijn zus, mijn overgrootmoeder Aggett. Zij, haar echtgenoot en hun niet onaanzienlijke aantal van acht kinderen waren een perfect doelwit. Het leven van overgrootvader Aggett ging niet over rozen. Hij had een voorliefde voor drinken en gokken, net als niemand minder dan de plaatselijke bankdirecteur, die ervoor zorgde dat niemand erop lette dat mijn overgrootvader steeds maar weer geld kreeg; hij zat dus tot over zijn oren in de schulden. De geliefde oude hofstede en de ooit welvarende boerderij van de familie in de Oost-Kaap moesten worden verkocht en hij werd gekweld door de gevolgen van zijn verslavingen. Hij liep weliswaar tegen de zestig, maar wilde graag van zijn beoedelde naam af door elders een nieuw leven te beginnen. Dus toen Will hem deze reddingsboei voorhield, nam hij die graag aan.

De oudste dochter van de Aggetts, Ellen Margaret, was kort na haar huwelijk weduwe geworden. Ze bleef alleen achter met haar twee zoon-tjes, Stanley en Bryan, en was daarom weer bij mijn overgrootouders ingetrokken. Ellen was een flinke jonge vrouw, heel vastberaden en vindingrijk, en zij wilde dit avontuur erg graag aangaan. Deze beslissing had een direct gevolg voor mij: Ellen was mijn grootmoeder en haar zeven jaar oude zoon-tje Bryan zou uiteindelijk mijn vader worden.

Will was een geweldige verhalenverteller en zijn gouden woorden beschreven de pracht van Kenia en brachten het land, de mensen en de wilde dieren tot leven. Hij beschouwde Kenia feitelijk als een andere Hof van Eden en het vooruitzicht daar te wonen als een uitnodiging voor het paradijs. Al na een paar maanden had hij met zijn overtuigingskracht twintig gezinnen zover gekregen dat ze wilden verhuizen van de Oost-Kaap naar de nog niet eens in kaart gebrachte binnenlanden van Oost-Afrika om daar een nieuw leven te beginnen. Deze mensen waren afstammelingen van echte pioniers; ze waren stoïcijns, avontuurlijk en verliefd op Afrika, en ze hadden de moed hun vertrouwde omgeving te verlaten om elders een nieuw leven op te bouwen. Ze hadden geluisterd

naar de heldhaftige verhalen van hun ouders over hun tochten door onbekende landen en ze waren voorgeprogrammeerd om die uitdagingen zelf mee te willen maken. Kon ik maar terug in de tijd en horen wat er werd besproken tijdens Wills legendarische planningsbijeenkomsten. In deze tijd, waarin iedereen zich zo gemakkelijk kan verplaatsen, is het bijna onvoorstelbaar hoeveel planning en voorbereiding nodig waren voor deze reis. Hoewel Mombassa nog steeds de havenplaats was die het altijd al was geweest en de spoorlijn in het binnenland Nairobi al had bereikt, moesten de reizigers in elk ander opzicht voor zichzelf zorgen. Er zou geen enkele vorm van hulp aanwezig zijn: geen wegen, geen winkels en geen dokter, tandarts of apotheek. Ze zouden helemaal in hun eentje zichzelf, hun baby's, hun kinderen en hun vee levend en gezond moeten zien te houden.

Het was niet alleen een kwestie van een paar voorzieningen. Wanneer ze – als ze – op de juiste locatie waren gearriveerd, zouden ze een paar fokdieren moeten hebben, maar ook benodigdheden voor de boerderij, zaden, gereedschappen, meubels en, het allerbelangrijkste, wapens en munitie om zichzelf en hun bezittingen te beschermen. De vrouwen moesten keuzes maken over de minimale benodigdheden op het gebied van kookpannen, dekens, beddengoed, stof, knopen en band, medicijnen, kleren en toiletartikelen. Ongelooflijk belangrijk was de nalatenschap van hun voorouders: handgeschreven praktische tips over hoe je in je eigen behoeften kon voorzien, gedetailleerde beschrijvingen over het maken van zeep en kaarsen; hoe je voedsel moest conserveren en inmaken; hoe je kleren moest maken; hoe je onderweg je kinderen les moest geven; hoe je kruiden, bessen en wilde planten moest gebruiken om ziekten te voorkomen en te genezen; en hoe je moest omgaan met de emotionele problemen en de onvermijdelijke stemmingswisselingen. In die tijd waren de vrouwen fantastische koks, ervaren naaisters, sterk en gehard voor de risico's van het kolonistenleven. Maar deze gezinnen beschouwden de zware reis en de harde realiteit van het opbouwen van een nieuw leven als een uitdaging.

Ten slotte waren alle voorbereidingen getroffen. Er was geen weg

meer terug. In de haven van Port Elizabeth, aan de oostkust van Zuid-Afrika, lag het gecharterde Duitse schip de *Adolf Woermann* te wachten op de gezinnen met al hun bezittingen. En wat voor bezittingen! Nadat die allemaal waren ingeladen leek – en klonk – het grote schip waarschijnlijk op de spreekwoordelijke Ark van Noach. Ik kan het me levendig voorstellen: mijn grootmoeder en haar kleine kinderen aan boord, samen met eersteklas vee: ossen, rijpaarden, melk- en vleeskoeien, schapen en melkgeiten; gevogelte: eenden, ganzen en kalkoenen; allerlei huisdieren, maar ook enorme wagens, boerenwerktuigen, kostbare stukken antiek meubilair, dozen vol boeken, flessen, potten en naaimachines. In die tijd wisten ze niet hoe ze met weinig bagage moesten reizen!

Mijn kinderen en kleinkinderen zijn hier nu zo geworteld, ze voelen zich hier zo thuis, ze maken zo deel uit van dit land, dat het me diep ontroert als ik me probeer voor te stellen wat de passagiers voelden toen het schip langzaam de haven uitvoer nadat ze huilend afscheid hadden genomen van hun geliefden op de wal. Niemand wist wat de toekomst in het nieuwe land voor hen in petto had en ze moeten zich allemaal bewust zijn geweest van het feit dat er in de jaren die voor hen lagen grote gevaren op de loer lagen. Ze wisten ook dat dit afscheid voor de oudere familieleden definitief zou zijn, omdat het onwaarschijnlijk was dat ze ooit zouden terugkeren. Daar zal heel veel moed voor nodig zijn geweest, vooral bij de vrouwen, die samen met hun kinderen zo'n onzekere toekomst tegemoet gingen.

De *Adolf Woermann* was twee lange maanden onderweg en de reis verliep niet zonder problemen: ze zaten op elkaar gepropt, er was sprake van ziekten en er ging natuurlijk vee dood. Maar de aankomst in de pittoreske haven van Mombassa met op de achtergrond een schitterend tropische zonsopgang moet hun het gevoel hebben gegeven dat ze in het beloofde land aankwamen. Terwijl de volwassenen de lading van het schip naar de haven overbrachten, renden de kinderen opgewonden rond in de vermoeiende, vochtige hitte. Mombassa was een levendige,

lawaaiige plaats, vol met de kleurrijke goederen van de Arabische en Indiase handelaren, en de geuren van specerijen, parfums en exotische etenswaren. De straten waren omzoomd met witte tempelbomen en kokospalmen, en wanneer de zon onderging was het tijd om te stoppen en in het oude deel van de stad te genieten van een maaltijd.

Voordat de reis het binnenland in kon beginnen, moest al het vee in een beschermende jute doek worden gewikkeld, met alleen een kleine opening voor de ogen en de neus, omdat ze door het beruchte *nyika* moesten reizen waar het stikte van de tsetseevliegen. Dit uitgestrekte en onherbergzame, schrille landschap vol struikgewas en kreupelhout stond bekend als de Taru-woestijn. In de jaren 1870 beschreef de Schotse ontdekkingsreiziger Joseph Thomson dit gebied als ‘vreeswekkend en afschuwelijk... angstaanjagend en vol droefenis, alsof hier alleen maar dood en wanhoop heersen.’ Eén steek van een geïnfecteerde vlieg kon al rampzalig zijn en het gestoken dier besmetten met de fatale slaapziekte *trypanosomiasis*, waar in die tijd nog geen geneesmiddel tegen bekend was. Een paar jaar eerder was het grootste deel van de dieren die werden gebruikt voor het vervoer van de materialen voor de aanleg van de spoorlijn hieraan gestorven; daar had men van geleerd. Het moet dagen hebben gekost om de stof te knippen en elk dier daarmee te bekleden. Geen benijdenswaardige klus.

Toen het vee klaar was en de vele bezittingen in de trein waren geladen, kon de volgende fase van de reis beginnen. Maar ook de voorbereidingen die nodig waren voordat de trein vanaf een halteplaats kon vertrekken, waren ingewikkeld. In die begintijd waren de op hout gestookte stoomlocomotieven afhankelijk van een grote hoeveelheid hout en water. Er was geen waterleiding in Mombassa, dus moest de watervoorraad uit twee zesentwintig meter diepe bronnen worden gehaald, of worden opgepompt uit een rivier zes kilometer verderop.

Het vertrek van de trein was een belangrijke gebeurtenis. Als mijn vader aan mijn broer, mijn zussen en mij vertelde hoe onze familie in Kenia was komen wonen, genoot ik vooral van het ‘verhaal van de reis’ zoals dat werd genoemd. Tot op de dag van vandaag kan ik mijn ogen

sluiten en me inbeelden dat ook ik in die trein zit en het verwachtingsvolle geroezemoes hoor als de trein Mombassa verlaat. Een paar moeders in de groep zullen wel ongerust zijn geweest omdat de spoorlijn nog maar net was aangelegd en hoewel ze halverwege de route naar Nairobi zouden uitstappen, maakten ze zich ongetwijfeld zorgen over de wankel houten schraagbruggen en de diepe ravijnen waar de trein overheen en langs zou rijden. Alle volwassenen die deze reis maakten, hadden gehoord over de gruwelijke dood van ongeveer vijftig Indiase en Amerikaanse arbeiders in 1898 tijdens de aanleg van een brug over de rivier de Tsavo. Na dat incident werden de leeuwen in deze regio de ‘menseters van Tsavo’ genoemd, wat ongetwijfeld rillingen van angst over de rug van mijn minder stoere familieleden joeg.

Hoewel mijn ervaringen in Kenia in veel opzichten verschillen van die van mijn voorouders waren ze, toen ze die eerste ochtend aan boord van de trein wakker werden, getuige van dezelfde schitterende zonsopgang als ik tegenwoordig zie en die de hemel in allerlei tinten roze, roodbruin en goud verft. Met hun vermoeide ogen, omrand met het rode stof van de nyika, keken ze net als ik verrukt naar de enorme uitgestrektheid van de geweldige glooiende Athi-vlakte. Als ze naar buiten keken, konden ze de rijkdom van de natuur zien: massa’s gnoes, zebra’s, antilopen, gazellen, giraffen, grote kuddes buffels en zelfs neushoorns. De kinderen waren verrukt van de verandering van het landschap en tijdens deze reis zagen ze uitzichten die ze nooit eerder hadden gezien. Als een troep leeuwen verzadigd en lui onder een eenzame boom op de vlakte lag, stopte de machinist zodat de passagiers er goed naar konden kijken. In feite stonden oudoom Will en anderen een groot deel van de reis op een speciaal platform aan de voorkant van de locomotief zodat ze de passerende kuddes wild duidelijker konden zien. De verstokte jager oudoom Will liet de trein verschillende keren stilhouden om op jacht te gaan als er vlak bij de spoorrails een bijzonder goede jachttrofee was gesignaleerd. De trein wachtte gewoon tot de jagers terugkwamen en de andere passagiers maakten geen enkel bezwaar tegen de vertraging en genoten als toeschouwer net zo van het pleziertje.

Mijn voorouders schoten zonder enige gewetenswroeging dieren dood. Wij leven in een ander tijdperk, wij zijn ons bewust van de decimering van het aantal wilde dieren en we bevinden ons in een bevoorrechte situatie als we ze in het wild kunnen zien. Daarom vinden we dit gedrag van onze voorouders weezinwekkend en onbegrijpelijk. Maar in die tijd bevatte de kaart van Kenia veel lege vlekken en achter elke horizon lagen nog meer eindeloze ongerepte kilometers, door de zon beschenen vlaktes vol goudgeel gras, bossen, weelderige valleien en kristalheldere meren. En overal was wild, in voor diegenen die het nooit met eigen ogen hebben gezien onbegrijpelijk grote aantallen. In die tijd kon niemand zich voorstellen dat je, hoeveel dieren je ook doodschoot, ooit in staat zou zijn het aantal wilde dieren te decimeren, laat staan uit te roeien.

Zodra de trein Nairobi bereikte, moesten de passagiers uitstappen, enkele administratieve formaliteiten afhandelen en de laatste voorbereidingen treffen voor de grote reis het binnenland in. Nairobi, oorspronkelijk een landelijk gebied dat vooral door de Masaï werd bewoond, was in 1899 gesticht als bevoorradingspost voor de Uganda Railway en werd een paar jaar later de hoofdstad van het British East Africa Protectorate. In 1907 was Nairobi weer in opkomst, nadat de bevolking was gedecimeerd door een recente pestepidemie. Toen mijn familie hier aankwam, was het nog altijd een allegaartje van hutten, schuurtjes en Indiase *duka's*, met één kaarsrecht karrenpad dat Government Road heette. De meeste bouwsels stonden op palen om te voorkomen dat de bewoners wegzakten in het omringende moeras. Overal was stof, het bedekte elk zichtbaar oppervlak en elke boom. Maar het was er druk en levendig, het krioelde er van de Indiase spoorwegarbeiders, straatverkopers, riksja's en muilezelkarren, en dat alles fascineerde de familie. De ouderen sliepen die nacht in het enige hotel, het Norfolk, met uitzicht op het moerasland waar de wilde dieren die op de vlakten leefden in immens grote groepen kwamen drinken. Dit was een perfecte plek voor oudoom Will die nooit een goede kans liet lopen. Al op de eerste avond liet hij zijn drankje achter op de veranda van het Norfolk en ging weg om een jacht-

trofee te schieten die ze op het moerasland hadden gezien. Een van de andere avonden liet hij zijn drankje niet eens staan, maar schoot hij vanaf de veranda een wild dier dood.

Maar al gauw waren de ossenkarren beladen en klaar voor vertrek, en kon de familie beginnen aan de reis het binnenland in. Gekleed in hun zware kakikleding – de vrouwen strak ingeregeng en met kousen aan – hun hoofd beschermd met een zware, verstevigde tropenhelm, vertrokken ze, een beetje angstig. Hoewel het heel genereus was geweest van de regering om hun ruim vijftienhonderd hectare ongerepte wildernis toe te wijzen, vonden de meesten de locatie van hun nieuwe terrein in Narok, het centrum van Masai-land, wel een beetje griezelig. Maar ze hadden zich geen zorgen hoeven maken. Ook al hadden de Masai in de ongeveer zeshonderd jaar dat ze in Oost-Afrika woonden een angstaanjagende reputatie verworven, hadden ze van hun medicijnman, Chief Mbatian, het advies gekregen niet te actief te ageren tegen de komst in hun land van blanke mensen of van de ‘ijzeren slang’, waarvan de komst via een droom aan een meisje was geopenbaard. In werkelijkheid bleken de wilde dieren in het begin de grootste bedreiging te vormen.

De reis duurde verschillende maanden. Er waren geen wegen, alleen paden, ingesleten door karren die over de wildpaadjes tussen het dichte struikgewas waren gereden. Het stikte van de vliegen die de grazende kuddes vergezelden en steeds op hun gezicht landden. En ondanks de zware en warme beschermende kleding zette het stof van het land zich vast in ieders ogen, kelen en longen, waardoor met name de kinderen steeds moesten hoesten. De reis ging door gebieden die werden bewoond door plaatselijke stammen van wie de meeste nog nooit een blanke hadden gezien. De vrouwen slaakten vaak een schrille gil zodra ze het konvooi zagen aankomen en dan kwamen de mannen eraan, gewapend met knuppels, pijl en bogen en speren. Het gebeurde regelmatig dat ze speren naar de karren gooiden, tot oudoom Will heel moedig naar voren stapte en kalmerende gebaren maakte. Roofdieren waren een overal aanwezige bedreiging, hoewel de enorme aantallen wilde dieren meestal een welkome afleiding vormden. Ze daalden af in de Grote Rift-

vallei via een pad dat eerdere pioniers hadden uitgesleten. Dit pad leidde door de dichtbegroeide bossen op het hoogland, via een steil aflopend deel van de Rift naar de open savanne in het dal. Daar hielden de uitgedoofde vulkanen Longonot en Suswa de wacht over een rij alkalische meren en zoetwatermeren. De westwand van de Rift, de Mau Escarpment, vormde een afschrikwekkende achtergrond voor de reizigers, die daar naar boven moesten om hun bestemming te bereiken.

Vaak waren er echter ook momenten van bijzondere schoonheid. Als ze in koele, beschaduwde bossen grote vlekken glinsterend zonlicht zagen, werden de reizigers herinnerd aan de rijke variëteit van het land. De amateur-plantkundigen zagen bij elke stap die ze zetten nieuwe planten en bloemen die ze konden bewonderen: orchideeën, gladiolen, hibiscussen en de indrukwekkende reuzenlobelia die op grote hoogte groeit en wel zeven meter hoog kan worden. Voor de enthousiaste ornithologen waren er vogels in allerlei soorten en maten: grote groepen van vijftig of meer struisvogels, blauwzwart glanzende spreeuwen, driekleurige glansspreeuwen en vrolijk gekleurde honingvogels. Er was de penetrante stank van afgelegen dorpen; de geur van vee en gegrild vlees; de warme kleuren van stof en kralen; het verbijsterend gebalk van ezels in dorpen in de verte. De Masai waren gekleed in helderrode dekens, hun haar was doorvlochten met slierten wol en roodgeverfd met okerkleurige klei, en ook hun lichaam was met rode oker beschilderd. Ze hadden ingewikkelde kralen versieringen aan hun benen, aan hun armen en aan hun uitgerekte oorlelletjes. En vooral de kinderen vonden de glans van hun speren en dolken opwindend.

Mijn vader kon zich de reis goed herinneren. Ik kreeg er nooit genoeg van om naar hem te luisteren als hij vertelde hoe allerlei kuddes uit elkaar weken om de karavaan te laten passeren, waarna ze achter hen de gelederen weer sloten in wat een ondoordringbaar gordijn van levende wezens leek. Het gedender van galopperende hoeven en de geluiden van de dieren vormden de hartslag van dit nieuwe land. Hij vond het leuk om te proberen het aanhoudende gekoer van duiven te imiteren, en het lage bloedstollende gebrul van de leeuwen bleef griezelig. Er was altijd

vlees in overvloed; ze gingen vrijwel dagelijks op leeuwenjacht en bovendien moesten ze 's nachts de wacht houden om te voorkomen dat leeuwen, hyena's en luipaarden het kostbare vee verschalkten. Alle kinderen vonden het geweldig om naar Will te kijken als hij op de open vlakte met zijn paard naast elandantilopen en giraffen galoppeerde om te zien of zijn paard hen kon bijhouden.

Maar dit waren de zorgeloze herinneringen van mijn vader die toen een kind was. Voor de volwassenen was het een reis die elke dag, vaak elk uur, gepaard ging met problemen en dilemma's. Op de dichtbeboste hellingen van de Mau Escarpment verliep de reis naar Narok afschuwelijk langzaam, doordat ze voor hun wagens het smalle olifantenpad moesten verbreden: ze moesten een breed pad hakken door een wirwar van bijna ondoordringbare vegetatie. Elke avond voordat de inktzwarte duisternis inviel, zetten de vrouwen het kamp op en maakten de mannen van kreupelhout een *boma* om hun vee gedurende de nacht te beschermen. En zelfs toen ze eindelijk bij Narok waren, moesten ze de Uaso Nyiro oversteken, tegenwoordig niet meer dan een klein stroompje, maar in die tijd een diepe, brede en snelstromende rivier. De enige manier om aan de overkant te komen, was de dieren naar de overkant te laten zwemmen en de karren te laten drijven en naar de overkant te duwen, een logistieke nachtmerrie. Maar ze waren vastbesloten en ze waren handig, en uiteindelijk, na een reis van vier gevaarlijke maanden, kwamen de families op hun bestemming. Oudoom Wills groep stopte in de buurt van het Elmenteita-meer, terwijl de Aggetts nog een lastige reis voor de boeg hadden naar Narok – een stadje in wording, een kleine handelspost en een klein administratief centrum –, want het hun toegevoegde stuk land lag nog verder, aan de overkant van de rivier.

Toen ze op hun bestemming aankwamen was daar natuurlijk nog niets. Het is amper voorstelbaar: een maandenlange reis maken onder bijna onmogelijke omstandigheden terwijl je al je bezittingen meezeult, en dan 'aankomen' op je bestemming waar alleen maar wildernis is. Ik vraag me vaak af hoe ze eigenlijk wisten dat ze op de juiste plaats waren gearriveerd. Nadat ze van gras tijdelijke hutten en van doorntakken ste-

vige boma's voor het vee hadden gemaakt, moesten de mannen beginnen aan de zware taak het land op te schonen. Het zou tijd kosten voordat ze in staat zouden zijn solidere woningen te bouwen en een soort huiselijke regelmaat te ontwikkelen. Bovendien lag het land van de verschillende Aggetts verspreid, wat betekende dat ze elkaar niet zoveel konden helpen als ze hadden gewild. Voor mijn overgrootvader was het een zware tijd; hij was negenenvijftig en fysiek dus niet bepaald in een goede conditie voor deze werkzaamheden. Misschien hadden ze gehoopt dat de Masaï hen zouden helpen, maar traditioneel lieten de Masaï-mannen alle handwerk over aan de vrouwen, terwijl zijzelf het vee verzorgden en beschermden. Maar ze gedroegen zich niet vijandig, ze keken rustig en erg nieuwsgierig naar de gewoonten van de nieuwkomers. Ze waren erg onder de indruk van overgrootvaders doorzettingsvermogen en moed, iets wat zijzelf ook heel belangrijk vonden.

Tegenwoordig vinden we het vreselijk als we meer dan een halfuur moeten rijden naar de winkels, en als ik boodschappen ga doen denk ik altijd even aan overgrootmoeder Aggett die het ontzettend druk had. De dichtstbijzijnde winkels waren in Kijabe, met de kar zes dagen. Dus werden de familiehandboeken bestudeerd, tussen het verzorgen van de dieren door en het dag en nacht weggagen van allerlei harige en gevederde roofdieren die loerden op alles wat maar bewoog. Ze maakte haar eigen zeep van boter die ze zelf had gemaakt, van struisvoegeleieren die ze had verzameld op de vlakten en van het van huis meegenomen natronloog; ze maakte kaarsen door het vet van gnoes te smelten en het in een lege buis op talk – de lont van een kaars – te schenken; en ze maakte lotions en drankjes van wilde kruiden vermengd met bijenwas. Vlees werd gezouten en zongedroogd tot *biltong*, en de in de wildernis verzamelde wilde bessen werden in glazen potten gedaan en geconserveerd. Ze was onvermoeibaar aan het werk, terwijl ook zij al bijna zestig was.

Een tijdlang deed mijn familie in mentaal en fysiek opzicht alles om hun nieuwe leven tot een succes te maken. George – een van de zonen van de Aggetts – bracht heel veel tijd door bij de Masaï; hij leerde hun taal en alles over hun manier van leven. Mijn overgrootmoeder – haar

lange, dikke haar bleef de plaatselijke Masai-vrouwen fascineren – ontdekte al gauw dat haar reputatie als genezeres alom bekend werd. De Masai vertrouwden haar zelfs zo dat ze de zieken en kreupelen mocht behandelen, velen met verwondingen door speren of leeuwen, en anderen met oog- en huidinfecties. Haar geheime geneesmiddelen waren een combinatie van paraffine en schimmels uit gedroogde koemest, maar ook kruidendrankjes die al generaties in gebruik waren.

Nadat het leven enige regelmaat had gekregen, was de familie een paar maanden lang bijzonder tevreden over hun zelfredzaamheid en omdat ze het hadden overleefd. Elke keer weer genoten ze intens van hun schitterende omgeving: de weidse open vlakten; de magie van de grote, diepblauwe hemel; de overvloed aan wilde dieren. Maar de extreme problemen van het dagelijkse leven in de wildernis waren uitputtend en zwaar. Het boerenbedrijf was een proces van successen en mislukkingen, Afrika was een raadsel voor deze eerste kolonisten. Bedrieglijk vruchtbaar uitzienende aarde miste vaak belangrijke mineralen voor landbouwgewassen; de hoogte en de korte dagen vlak bij de evenaar hadden invloed op de groei; de regens zorgden of voor overvloed of voor hongersnood, het was altijd te veel of te weinig, en de vaak onstuimige hagelbuien hadden een vernietigende uitwerking. Er was sprake van veeziekten die ze niet kenden, van alle natuurlijke bedreigingen door de wilde dieren, de zwermen sprinkhanen en de schadelijke rupsen die in ongelooftelijke aantallen de oogst aanvielen en alles vernietigden.

Het was heel zwaar voor mijn ouder wordende overgrootvader. Op een bijzonder rampzalige ochtend reed hij zoals gewoonlijk uit op zijn lievelingspaard Princess met zijn tweede merrie Daisy die beweging nodig had aan de teugel. Hij bond Princess vast in de schaduw van de grote bomen die langs de rivier de Uaso Nyiro stonden en liet Daisy los in het volle vertrouwen dat ze niet ver bij het andere paard vandaan zou lopen. Daarna liep hij naar zijn irrigatiegreppel, die vrij ver bij de rivier vandaan lag. Hij was heel lang bezig geweest met het graven van deze greppel in een poging het water van de rivier naar een moestuin te leiden die hij aan het aanleggen was. Op deze dag liep hij tegen zonsondergang te-

rug naar de rivier, moe en uitgeput, en ontdekte tot zijn afgrijzen dat zijn lieve Princess werd opgepeuzeld door een grote leeuw met zwarte manen, die zich dreigend over zijn prooi boog, terwijl Daisy zenuwachtig om de aanvaller heen trippelde en gevaarlijk dichtbij kwam. Juist die dag had overgrootvader zijn gouden regel overtreden en zijn geweer niet meegenomen. Het enige wat hij dus kon doen was proberen zijn overlevende paard te vangen en zo te redden.

De leeuw was ondertussen steeds kwader geworden, draaide rond op zijn billen, grauwde en bromde, zwaaide heftig met zijn staart en volgde elke beweging van overgrootvader met fonkelende ogen. De tijd leek stil te staan toen mijn overgrootvader Daisy even dwong stil te staan zodat hij op haar kon klauteren. Op een bepaald moment had hij het gevoel dat het nu of nooit was, en met een laatste machtige inspanning rende hij naar haar toe en slaagde er op de een of andere manier in op haar rug te springen, hoe wist hij later niet meer, en drukte zijn hakken in haar flanken. Op dat moment ging de leeuw met een angstaanjagende grauw in de aanval en slaagde Daisy er maar net in aan de klauwen van de leeuw te ontsnappen.

Die avond stommelde een bijzonder geschrokken, vermoeide en gebroken oude man het huis binnen. Hij had heel veel van Princess gehouden, zoals iedere man die zijn paard totaal vertrouwt. Princess had hem trouw honderden kilometers overal in Zuid-Afrika en Kenia naartoe gebracht, en ze hadden een bijna telepathische band met elkaar gehad. Voor het eerst gaf hij toe dat hij verslagen was en het niet langer kon opbrengen om tegen dergelijke onvoorspelbare krachten te vechten. Ik denk dat hij ook wenste dat hij Zuid-Afrika nooit had verlaten. Die nacht deden hij en overgrootmoeder Aggett amper een oog dicht; ze lagen te piekeren over de lastige situatie waarin ze zich bevonden, maar de volgende ochtend hadden ze een besluit genomen. Hier zouden ze het absoluut niet redden, ze moesten verhuizen. De volgende dag zadelde overgrootvader Aggett Daisy en reed naar Nairobi om raad te gaan vragen aan de koloniale regering.

In feite was het al tot de autoriteiten doorgedrongen dat de geïsoleerd

levende en kwetsbare blanke kolonisten in Masailand moesten worden verplaatst. Er vonden al onderhandelingen plaats met de relevante chiefs om de Masai die verspreid in Kenia woonden te verplaatsen naar het gebied rondom Narok zodat ze bij elkaar woonden, uit de buurt van hun vijanden, de Kikuyu. Tegen de tijd dat overgrootvader in Nairobi aankwam, was al besloten om hem en zijn familie weg te halen uit Masailand en hun alternatieve grond aan te bieden op het Laikipia Plateau. Dit was goede kwaliteit boerenland waar, net als op de Athi-vlakte en het Masailand van Narok, eindeloze kuddes wild voorkwamen.

Dus laadde de familie de karren weer op en gingen ze op weg; ze keerden op hun schreden terug, samen met hun vee dat nog in leven was. Tegelijkertijd trokken de Masai die op het Laikipia Plateau woonden naar de Rift, aangevoerd door duizenden krijgers in oorlogstooi en in gezelschap van honderdduizend runderen, een half miljoen schapen en honderden bepakte ezels. De vrouwen, kinderen en ouderen liepen langzaam naast de ezels die hun weinige bezittingen droegen, terwijl een andere groep krijgers de achterhoede vormde – alles onder toezicht van een contingent King's African Rifles, voor het geval de krijgers onderweg een schijnbeweging zouden uitvoeren. Het moet een onvergetelijke aanblik zijn geweest, deze uittocht van de Masai van Laikipia terug naar Narok, die samenviel met de verhuizing van de meeste leden van mijn Aggett-familie naar Laikipia.

De jongeren waren opgewonden en konden niet wachten om zich op hun nieuwe grondgebied te vestigen, maar mijn overgrootouders, fysiek en emotioneel uitgeput door de afgelopen jaren, vestigden zich op een klein stuk terrein ongeveer tien kilometer van Naivasha, een stadje aan het meer. Daar bouwden ze een huis dat een warme, gastvrije plek zou worden voor de rest van de clan en waar de kinderen in alle vrijheid konden rondstruinen over de vlakten aan de oever van het zoetwatermeer in de Grote Riftvallei.

Ondertussen groeide mijn vader Bryan snel op in Nairobi. Zijn leven was enigszins veranderd na de komst van zijn twee halfbroertjes Fred en Harry. Zijn moeder Ellen – weduwe geworden toen Bryan nog heel jong

was – was daarna getrouwd met Ernest Nye Chart. In het Grand Hotel had zij het eerste grillrestaurant in Nairobi geopend en nadat zij en Ernest zich tot geslaagde ondernemers hadden ontwikkeld, zouden ze nu de leiding van het hotel zelf op zich nemen. En ondanks alle problemen waar ze in het begin mee werden geconfronteerd, werden ook mijn vaders ooms en tantes gevestigde en geslaagde inwoners van hun nieuwe vaderland. Ze organiseerden professionele jachtpartijen, fokten rundvee en zetten boerderijen, hotels en transport- en handelsondernemingen op. Bryan ging probleemloos om met zijn uitgebreide familie – zijn tantes, oom en talloze neven en nichten – en omdat hij een bijzonder populair familielid was, werd hij bij elk bezoek warm welkom geheten en gastvrij onthaald.

Mijn vader was een van de twee allereerste mannelijke kandidaten die het ‘schoolverlaters’-examen van Cambridge University aflegden en daarvoor slaagden. Tijdens de Eerste Wereldoorlog heeft zijn academische aanleg waarschijnlijk zijn leven gered, want hij werd op een kantoor tewerkgesteld en hoefde niet als soldaat naar de frontlinie. Maar net als duizenden anderen bezweek hij bijna aan de Spaanse griep en werd hij naar huis gestuurd. Overgrootmoeder Aggett verzorgde hem tot hij weer helemaal gezond was en zodra hij sterk genoeg was, bood een van zijn ooms hem werk aan. Oom Boyce, een ondernemende kolonist, had heel veel ijzers in het vuur – een huidenhandel, een safari-organisatie, een winkel vlak bij Narok en een handvol boerderijen. Mijn vader blonk uit in praktische zaken en bleek een grote aanwinst voor het safaribedrijf van zijn oom. In die tijd duurde een safari vijf of zes weken, en Bryan slaagde erin de klanten een gedenkwaardige en waardevolle tijd in de wildernis te bezorgen.

Mijn grootmoeder Ellen wilde meer voor haar tweede zoon en vond het maar niets dat hij ‘maar wat aanrommelde met leeuwen’. Ze drong er bij hem op aan om in vee te investeren. Bryan, altijd gehoorzaam, gebruikte zijn honderd pond spaargeld om acht koeien en drie kalveren te kopen. Hij stalde ze bij mijn overgrootouders en ging zelf op zoek naar geschikt land. Na de Eerste Wereldoorlog waren er al veel meer nieuwe

kolonisten naar Kenia gekomen, en mijn vader en zijn broer Stan wilden hun bedrijf op orde hebben voordat er te veel concurrentie zou zijn. Bryan en Stan boerden heel verstandig, plantten hun gewassen op het juiste moment en bedachten nieuwe manieren om ze gezond te houden. Maar alles verliep niet helemaal zoals gepland en hun problemen werden nog groter toen het land dat ze bewerkten tegen oogsttijd in rook opging. Bryan kreeg weer een baan bij een van zijn ooms, deze keer moest hij op buffels jagen voor hun huid. En weer liet Ellen haar afkeuring blijken, maar nu nam ze een belangrijk besluit: ze overtuigde Bryan van het feit dat hij beschaving nodig had en stuurde hem naar Zuid-Afrika.

In feite vond Bryan dit wel prima, want Ellen had zijn broer Stan al eerder weggestuurd. Stan had enthousiaste berichten gestuurd over bijzonder knappe – en huwbare – vrouwen. Dus daar ontmoette mijn vader Marjorie Webb, een slanke, nette jonge vrouw. Hij was meteen verliefd op haar, hij hield van haar aangeboren gratie en dansende blonde krullen. En dat gevoel was wederzijds: Marjorie vertelde haar vriendinnen dat het liefde op het eerste gezicht was. Tegen het einde van zijn verblijf waren Marjorie en Bryan zo verliefd dat ze wilden trouwen, tot afgrijzen van haar ouders. Vooral haar vader had bezwaren tegen de Aggetts, hij vond hen onbeschaafd, ruw en bazig. Hij vond het geen goed idee dat zijn dochter de rest van haar leven in ‘donker Afrika’ zou doorbrengen en ook al mocht hij Bryan heel graag – dat deed iedereen – toch vond hij hem niet ‘goed genoeg’ voor zijn kostbare dochter. Maar hij was slim: omdat hij wist dat het contraproductief zou zijn als hij haar verzoek afwees, kocht hij voor haar een kaartje naar Kenia, zodat ze Bryan tijdens zijn terugreis kon vergezellen en het leven in de wildernis zelf een paar maanden kon ondervinden.

In plaats dat het Marjorie ontmoedigde, werd ze meteen verliefd op Kenia. Ze was verrukt van de majestueuze schoonheid van het land en van de enorme diversiteit ervan. Toen ze in Zuid-Afrika terugkwam, was ze nóg vastbeslotener om met Bryan te trouwen. Aangespoord door de liefde werkte Bryan in de twee jaren daarna keihard en kocht uiteindelijk ruim driehonderd hectare land in de buurt van Gilgil. Van de stenen

uit de steengroeve en van het hout van de ceders op zijn eigen land bouwde hij een huis. Hij bouwde een zaagmolen en begon een kleine houthandel. Vol hoop voor de toekomst noemde hij de boerderij, heel ontroerend, l'Esperance. Toen Dick Webb hoorde wat Bryan allemaal had bereikt, wist hij dat hij zijn dochter niet langer kon tegenhouden.

Twee jaar nadat ze elkaar hadden ontmoet vertrok Marjorie – wel een beetje beschroomd – met de stoomboot uit de haven van Oost-Londen om met Bryan te worden herenigd. Zodra ze hem op de kade van Mombassa zag staan, terwijl hij de gezichten op het dek afzocht, wist ze dat ze de juiste beslissing had genomen. Vlak voordat ze hun leven voor altijd met elkaar zouden delen, maakten ze een sprookjesachtige reis naar het binnenland die haar herinnerde aan de wonderen van Kenia. Marjorie zou haar aankomst op de boerderij en de geur van de cederolie in de prachtig betimmerde kamers die mijn vader voor haar had gebouwd en gemeubileerd nooit vergeten.

Hun bruiloft werd een vrolijk feest. De leden van de uitgebreide Aggett-clan kwamen van heinde en ver, en het feest duurde een paar dagen. Marjorie werd meteen in de familie opgenomen – zelfs Ellen keurde haar (bijna) goed – en ze begon welgemoed aan haar leven op de boerderij. Ze was een geboren huisvrouw en kunstenares, en ze richtte het huis iets vrouwelijker in. Ze legde ook de tuin aan, die jaren later een van de mooiste van het district zou worden. Marjorie was een geweldige gastvrouw en algauw onthaalden zij en Bryan familie en vrienden, zodat de boerderij gevuld werd met leven en gelach. In 1930, een jaar na hun huwelijk, werd ze moeder: ze kreeg een zoon, Peter, achttien maanden later gevolgd door een dochter, Sheila. Daarna, drie jaar later, in juni 1934, werd ik geboren. Ons zusje Betty kwam vier jaar na mij. Ondertussen had mijn vader een huis gebouwd voor zijn moeder Ellen – die wij Granny Chart noemden – vlak bij Gilgil en een ander huis voor zijn onlangs gearriveerde schoonouders, Granny en Grandpa Webb, ongeveer acht kilometer bij ons vandaan. Ze hadden besloten dat ze hun kleinkinderen wilden zien opgroeien en emigreerden vanuit Zuid-Afrika. Onze familie was compleet.

Bijna nadat ze de Oost-Kaap hadden verlaten, waren enkele prominente leden van de eerste kolonisten overleden, onder wie oudoom Will, overgrootvader en overgrootmoeder Aggett. Hoewel ik nog te jong was om me hen te kunnen herinneren, zal ik altijd bij hen in het krijt blijven staan voor hun moed en vastberadenheid, en voor de opofferingen die ze zich hebben getroost om de veiligheid van de volgende generaties van de familie te verzekeren. Dankzij hen heeft mijn directe familie zich zo veilig gevoeld dat ze zich in dit land hebben geworteld en zich hier thuis zijn gaan voelen.